

Logos

Utredningsrapport

Namn

A B

Datum

2023-01-03

Skola

C

1. Personuppgifter

Namn A B	Klass/Nivå/Årskurs 6	Testdatum	Födelsedatum
Skola C	Uppgiftsdel 6–vuxna	Norm Klass 6	

Logos är ett omfattande diagnostiskt test för kartläggning av läsförmåga och de många delfärdigheterna som läsförmågan bygger på. Den version av Logos som används här består av 15 deltester som kartlägger språkförståelse, läsflyt, ordigenkänning och avkodningsfärdighet samt en rad olika delfärdigheter.

Logos mäter både grad av korrekthet och tidsåtgång. I presentationen av testresultaten uppges för de flesta deltesterna följande tre mått för elevens poäng: korrekthet, tidsåtgång och effektivitet. Effektivitetspoängen är ett kombinerat mått för korrekthet och tidsåtgång.

2. Bakgrundsinformation

a) Information från skolan

Vid den pedagogiska överlämningen från årskurs 3 gavs information om att det fanns vissa utmaningar för elev A vad gällde läs- och skrivutveckling. Extra stöd hade givits under åk 2 och 3, i form av extra enskild lästid med fritidspedagog.

Under höstterminen i årskurs 4 uppmärksammade lärarna att A visade på fortsatta svårigheter när det gällde att läsa och skriva. Med större textmassor för eleverna att läsa blev det nu än mer tydligt.

Insatser genomfördes på individuell nivå, främst för att försöka träna upp ordavkodningen, som var uppenbart mödosam för A. A hade intensivläsningsperioder hos specialläraren med materialet Bravkod och gjorde framsteg, främst vad gällde att läsa orden korrekt. A uppnådde dock inte förväntad nivå för åldern vad gällde tidsaspekten. Även övningar för att förstärka den fonologiska medvetenheten genomfördes.

Redan under sen vårtermin 2021 (åk 4) påbörjades diskussionen på skolan för att försöka få till en kartläggning med stöd av exempelvis Logos med elev A. Detta eftersom A visade på fortsatt låga resultat i screening av ordavkodning, läsförståelse och rättstavning.

2021 (åk 5) genomfördes den vanliga screeningen enligt kommunens plan och A visade då vissa tecken på att se dåligt. Beslut om eventuell Logos flyttades fram i väntan på synundersökning hos optiker.

A fick sina glasögon och därefter genomfördes ytterligare intensivläsningsperioder. A gjorde direkt framsteg vad gällde att avkoda orden korrekt och ökade även sin läshastighet, men det tog fortfarande längre tid i anspråk jämfört med normeringsgrupp.

Det fanns även ett behov på gruppnivå att stärka läsförståelsen. I klass genomfördes därför ett väl strukturerat arbete med läsförståelse, där läraren läste texter tillsammans med eleverna och hade textsamtal. Detta var framgångsrikt för flertalet av eleverna. För några elever, som för elev A, kvarstod dock svårigheterna med läsförståelse vid *egen* läsning av mer omfattande texter (som i screeningen, se nästa sida). Med anpassningen att dela upp texter i kortare avsnitt visade A dock framgång med sin läsförståelse.

A har i klassen även haft insatser i form av ljudstöd vid läsning av texter, för att främja läsförståelsen och underlätta i det dagliga skolarbetet. Inom SO- och NO-ämnena, med stora textmassor, använder lärarna ljudstöd för en del elever. Lärarna arbetar även mycket med filmer och efterföljande samtal och diskussioner. A har generellt goda resultat i dessa ämnen, med stöd av dessa anpassningar.

Insatser för rättstavning genomfördes även det på gruppnivå, där eleverna intensivtränade ord av olika kategorier. Många elever visade då förbättrade resultat vid uppföljning, men för elever med läs- och skrivsvårigheter kvarstod ofta svårigheterna med rättstavning. Alternativt återkom svårigheterna efter en tid. Förbättringen blev inte bestående.

A har alltid visat en positiv inställning till extra träning och kämpat på. Genom sin förmåga att lyssna koncentrerat och minnas väl, så har A klarat skolämnen väl trots läs- och skrivsvårigheter. Redovisningar och prov har kunnat genomföras muntligt, med goda resultat.

A har goda resultat i engelska, med stöd av anpassningar. Förståelse och muntlig förmåga är god.

A har även goda resultat i matematik och i praktiska och estetiska ämnen.

A har goda kamratrelationer och visar trivsel i skolan.

Skolan tog slutligen beslutet att genomföra Logos under tidig vårtermin i årskurs 6.

Screening enligt kommunens screeningplan i svenska:

Vid screening med Bravkod (ordavkodning per minut) framkom följande resultat för elev A under årskurs 4-6 (gränsvärde för mitten av terminen inom parentes):

	HT åk 4	VT åk 4	HT åk 5	VT åk 5	HT åk 6
Bravkod	51 (73)	56 (82)	71 (84)	79 (92)	74 (93)

Vid Screening med DLS läsförståelse framkom följande resultat för elev A under årskurs 4-6:

HT åk 4	HT åk 5	HT åk 6
Stanine 1	Stanine 1	Stanine 2

Vid screening med DLS rättstavning framkom följande resultat för elev A under årskurs 4-6:

HT åk 4	VT åk 4	HT åk 5	VT åk 5	HT åk 6
Stanine 2	Stanine 2	Stanine 1	Stanine 2	Stanine 1

b) Information från vårdnadshavare och elev

A har nu sina glasögon på heltid och det fungerar väl.

Vårdnadshavarna uppger att de inte känner till att det skulle finnas dyslexi inom familjen. De har inte heller upplevt någon försenad språkutveckling eller uttalssvårigheter hos A.

A upplever inte själv några svårigheter med koncentration och fokus i skolan och detta bekräftas av undervisande lärare och vårdnadshavarna. Skolarbetet fungerar väl enligt lärarna. A beskriver hur hon lyssnar aktivt och noga och ställer frågor under lektionerna. Hon har lätt för att minnas. Hon läser kortare texter, men lyssnar gärna med stöd av exempelvis ILT när texterna är mer omfattande.

A berättar att hon trivs i skolan och känner sig positiv inför framtiden. Hon oroar sig inte över skolarbetet i stort, men kan *ibland* uppleva lite stress inför framtiden eftersom det är svårt att läsa och skriva.

3. Presentation av testresultaten

Resultaten uppges i percentiler. En percentil anger procentandelen för normeringsgruppen som hade ett lika bra eller sämre resultat än eleven. På de flesta deltesterna innebär ett percentilvärde över 30 att eleven inte har svårigheter. Ett percentilvärde mellan 15 och 30 innebär att eleven har måttliga svårigheter, medan svårigheterna är betydande om percentilvärdet är under 15. Gränsvärdena måste tolkas med försiktighet och en helhetsmässig utvärdering av elevens samlade resultat är avgörande för en adekvat bedömning och slutsats.

Resultat i percentiler

	Korrekthet	Tidsåtgång	Effektivitet
1. Muntlig reaktionstid			
2. Manuell reaktionstid			
3. Ordläsning	1	9	1
4. Fonologisk avkodning *	0	13	0
5. Ortografiskt igenkännande	6	6	2
6. Fonemisk medvetenhet	13	0	2
7. Fonologiskt korttidsminne	76		
8. Arbetsminne	99		
9. Att skilja mellan ord och homofona nonsensord	29	46	42
10. Snabb benämning av siffror		34	
11. Visuellt korttidsminne	17		
12A. Läsflyt	1	1	1
B. Läsförståelse	78		
13. Hörförståelse	88		
14. Begreppsförståelse	63		
15. Diktamen	2		

Tom ruta innebär att det inte finns någon percentil för variabeln.

*Genomsnittlig tidsåtgång är beräknad mot bakgrund av ett lågt antal korrekt besvarade uppgifter.

**Deltestet är inte genomfört.

Reaktionstid

Deltest 1. Muntlig reaktionstid

Deltestet mäter svarstid.

Deltest 2. Manuell reaktionstid

Deltestet mäter svarstid.

Samlad utvärdering av reaktionstid

Deltesterna 1 och 2 är enkla introduktionstester som har som syfte att se till att eleven känner till de svarsformer som finns i Logos. Muntligt eller via tangenterna M och Z.

Låga poäng på dessa deltester måste tolkas med **stor försiktighet**. Om man befarar svårigheter när det gäller elevens generella bearbetningshastighet, måste man använda sig av andra tester än Logos för sådan kartläggning.

Om en elev har lång tidsåtgång i samtliga deltest ger det anledning till att fundera mer över detta. Om en elev har lång tidsåtgång i enskilda deltest, säger det mer om svårigheten med just dessa deltest. Det senare är fallet för elev A.

A upplevde först testet med manuell reaktionstid som lite stressande och stannade upp och tvekade för att göra rätt. Stressen släppte dock vid senare deltest.

Ordläsning

Tre deltester kartlägger förmågan att läsa enskilda ord. Enskilda ord kan läsas med hjälp av fonologisk strategi eller ortografisk strategi. De samlade resultaten från deltesterna 3, 4 och 5 kommer att ge information om vilken avkodningsstrategi som är A:s huvudstrategi och hur väl denna behärskas.

Deltest 3. Ordläsning

Eleven ska läsa enskilda ord på skärmen. A befinner sig på percentilnivå 1 för effektivitet, på percentilnivå 1 för korrekthet och på percentilnivå 9 för tidsåtgång. Resultatet visar på **betydande svårigheter** med ordläsning.

Bedömning och utvärdering

A visar på betydande svårigheter i deltestet Ordläsning, både vad gäller korrekthet och tidsåtgång. A läser 64,29 % av orden korrekt jämfört med normeringsgruppens snitt på 93,63 %. A behöver i snitt 1,60 sek. för att uppfatta orden jämfört med normeringsgruppens snitt på 1,24 sek. Det uppstår många felläsningar för A i deltestet, läsfel som vi senare även ser i deltest 12, Läsflyt och läsförståelse.

Det uppstår visuella läsfel, som att ordet *sunt* blir *snut*, *själ* blir *sälj*. Dessa fel uppstår oftast vid användandet av en ortografisk strategi som inte fungerar till fullo.

Ibland tappar A ändelser eller lägger till extra ändelser. Exempelvis så blir ordet *papperet* till ordet *papper*, *anledning* till *anledningar*. Dessa läsfel betraktas som avledningsfel. Detta är också vanligt vid en sämre utvecklad ortografisk strategi.

Ibland tappar A bokstäver i ord. Exempelvis så blir ordet *flat* till ordet *fat*. Denna typ av fel förekommer både vid ortografisk och fonologisk läsning och visar på att strategierna inte fungerar som de ska.

Vid en del längre ord hör jag hur A försöker ljuda sig igenom ordet, men inte hinner uppfatta slutet av ordet och då gör en gissning. Exempelvis ordet *teatern* som blir *teatral*.

Resultatet i deltestet hamnar inom spannet för betydande svårigheter tvärs över de lingvistiska dimensionerna beträffande korrekthet. Lägst percentilvärden för korrekthet (0) ger långa, lågfrekventa och enkla ord. Korta ord ger percentilvärde 6, högfrekventa ord 4 och komplexa ord 2.

Även beträffande tidsåtgång hamnar deltestet i sin helhet inom spannet för betydande svårigheter, percentilvärde 9. Högfrekventa och enkla ord uppfattar A lite snabbare (percentilvärde 19 o 18) men det uppstår många felläsningar. Korta ord ger percentilvärde 10 för tidsaspekten, långa ord percentilvärde 13, lågfrekventa ord percentilvärde 10, komplexa ord percentilvärde 7.

När vi tittar på percentiler för effektivitet, så är samtliga värden låga. Vi ser dock en liten skillnad i form av att korta och högfrekventa ord har *något* högre resultat, percentilvärde 6 respektive 8.

A uttalar orden snabbt, R2-R1 (den tid mikrofonen är aktiverad) ligger på sammanlagd percentilnivå 66. A läser, funderar, uttalar orden. Oftast har orden hunnit försvinna från skärmen innan A börjat uttala dem. Många felläsningar uppstår.

Resultaten i deltestet tyder på att A i huvudsak försöker använda sig av en ortografisk avkodningsstrategi, men att hon ofta är beroende av att ta till den fonologiska strategin som back-up. Detta hörs även när jag lyssnar till hennes läsning. A har omfattande svårigheter med båda strategierna.

Deltest 4. Fonologisk avkodning

Eleven ombeds att läsa ett antal nonsensord. Orden är inte riktiga ord, utan ord utan betydelse. Nonsensord-läsning förutsätter användning av fonologisk avkodningsstrategi. Nonordsläsning är ett pålitligt test för att identifiera dyslexi.

A befinner sig på percentilnivå 0 för effektivitet, på percentilnivå 0 för korrekthet och på percentilnivå 13 för tidsåtgång. Sammanfattningsvis visar resultatet på **betydande svårigheter** med fonologisk ordavkodning.

Bedömning och utvärdering

A visar på betydande svårigheter i deltestet Fonologisk avkodning, både vad gäller korrekthet och tidsåtgång. A läser 46,43 % av orden korrekt jämfört med normeringsgruppens snitt på 90,08 %. A behöver i snitt 1,94 sek. för att uppfatta orden jämfört med normeringsgruppens snitt på 1,56 sek.

A anstränger sig mycket men får inte med sig nonorden korrekt. Exempelvis blir nonordet *kait* till *katt*, *gratusk* blir *gratu*, *öpyli* blir *öpi*.

Långa och komplexa nonord är särskilt svåra för A att få till korrekt. Resultaten för korrekthet är dock låga tvärs över de lingvistiska dimensionerna. Korta ord percentilvärde 2, långa ord percentilvärde 0, enkla ord percentilvärde 1, komplexa ord percentilvärde 0.

Vad gäller tidsaspekten så ligger A:s genomsnittliga tid på percentilvärde 13. Snabbast läser A komplexa ord, percentilvärde 19, men det blir felläsningar (percentilvärde 0). Jag upplever att hon "tar sats" och försöker gissa sig till orden så gott hon kan. Hon uttalar dem även här relativt snabbt, R2-R1 ligger på ett genomsnittligt percentilvärde 69.

Det genomsnittliga värdet för effektivitet blir percentil 0.

A:s genomsnittliga brukade tid beräknas på ett statistiskt relativt lågt antal korrekt besvarade uppgifter.

Det är uppenbart att A har svårigheter med den fonologiska avkodningsstrategin.

Deltest 5. Ortografiskt igenkännande

Eleven ska läsa ord med mycket kort presentationstid (0,2 sekunder). Uppgiften förutsätter användning av ortografisk avkodningsstrategi. A befinner sig på percentilnivå 2 för effektivitet, på percentilnivå 6 för korrekthet och på percentilnivå 6 för tidsåtgång. Resultatet visar på **betydande svårigheter** med ortografiskt igenkännande.

Bedömning och utvärdering

A visar på betydande svårigheter i deltestet Ortografiskt igenkännande, både vad gäller korrekthet och tidsåtgång. A läser 70,83 % av orden korrekt jämfört med normeringsgruppens snitt på 92,02 %. A behöver i snitt 1,51 sek. för att uppfatta orden jämfört med normeringsgruppens snitt på 1,07 sek.

Felläsningar uppstår framför allt för längre ord, där A inte hinner uppfatta hela ordet. Exempelvis blir ordet *stabilitet* till *stabil*, *farligaste* till *farlig*, *framtiden* till *framtid*. Det uppstår också missuppfattningar av ord, som att *varsel* blir *varelse*, *skjorta* blir *skjuta*.

Korta ord som är välkända för A går lättast, vilket inte är så förvånande. Dessa hinner A uppfatta och avkoda ortografiskt och hamnar för dem inom spannet *måttliga svårigheter* vad gäller korrekthet, percentilvärde 24. Tidsåtgången visar dock ändå på *betydande svårigheter* även för korta ord, percentilvärde 3. A behöver fundera en stund innan hon svarar. Hon håller då kvar bilden av ordet i minnet, vilket i sig är en styrka.

Långa ord hinner som sagt A inte uppfatta, percentilvärde 3 för korrekthet och 5 för tidsåtgång. Det är knappt någon skillnad i resultat mellan högfrekventa och lågfrekventa ord, percentilvärde 5 och 6 för korrekthet. För tidsåtgång ligger resultatet på percentilvärde 8 och 1.

För effektivitet kan vi se en liten skillnad mellan korta och långa ord, percentilvärde 5 respektive 2. För högfrekventa och lågfrekventa ord ligger effektiviteten på percentilvärde 4 respektive 2.

Det är tydligt att A har svårigheter även med ortografiskt igenkännande.

Samlad bedömning av avkodningsfärdighet

Genom alla tre deltesten visas ordavkodningssvårigheterna för A:s del främst genom läsfel, men även tidsåtgången spelar en stor roll.

Elever som har svårigheter med den ortografiska läsningen utelämnar gärna ändelserna i ord, lägger till ändelser eller förväxlar ord som är visuellt besläktade. Detta gäller även A.

A växlar mellan strategierna ortografisk avkodning och fonologisk avkodning, men har svårigheter med båda. Ofta försöker hon använda den ortografiska, men lyckas inte identifiera ordet korrekt.

Stor tidsåtgång, som visas i flera deltest, tyder på att en fonologisk strategi används där.

Rapporten är skriven av XX

Elever med dyslexi håller ofta fast vid den fonologiska strategin, trots stora svårigheter med den. Hos fonologiska läsare består läsfelen huvudsakligen av att de kastar om, utelämnar och förväxlar bokstäver. Ordavkodningen blir långsam i kombination med ett högt antal avkodningsfel.

Delfärdigheter

Deltest 6. Fonemisk medvetenhet

Eleven skall uppge vilket nytt ord man får om ett bestämt fonem tas bort från uppgiftsordet (exempelvis vilket ord får du om du tar bort /k/ i «danska»?).

A befinner sig på percentilnivå 2 för effektivitet, på percentilnivå 13 för korrekthet och på percentilnivå 0 för tidsåtgång. Resultatet visar på **betydande svårigheter** med fonemisk medvetenhet.

Bedömning och utvärdering

Fonemisk medvetenhet är förmågan att identifiera och hantera fonem (språkljud) i språket. Svårigheter med fonemisk medvetenhet är ett huvudkännetecken vid dyslexi. Svårigheterna kommer till uttryck antingen som fel svar eller i form av lång tidsåtgång.

A svarar rätt på 60% av uppgifterna jämfört med normeringsgruppens snitt på 78,58 %. A behöver i genomsnitt 2,65 sek. för att svara jämför med normeringsgruppens 0,86 sek. Några uppgifter blir inte registrerade eftersom A inte kan svara på dem, utan sitter tyst.

A visar på **betydande svårigheter** i deltestet både vad gäller korrekthet och tidsåtgång. A kämpar sig igenom uppgifterna med största möjliga fokus och får percentil 13 för korrekthet, men 0 för tid.

Deltest 7. Fonologiskt korttidsminne

Det fonologiska korttidsminnet berättar om hur många ljudsegment en elev kan hålla i minnet en kort stund.

Fonologiskt korttidsminne kartläggs genom att eleven ombeds att återge en angiven sifferrad. Uppgifterna har stigande svårighetsgrad och endast korrekthet mäts.

A befinner sig på percentilnivå 76. Resultatet visar på **inga svårigheter** med fonologiskt korttidsminne.

Bedömning och utvärdering

A har 75 % korrekta svar jämfört med normeringsgruppens 65,92 %.

A visar här inga som helst svårigheter, utan i stället en styrka. Det är först när A kommer till 6 siffror i rad som hon får lite svårare. A repeterar siffrorna i raden, men de kommer inte i helt korrekt ordning.

Detta hjälper inte A i deltest 4, Fonologisk avkodning. Det var dock tydligt i deltestet Ortografiskt igenkännande att en del ord blev korrekt lästa eftersom A klarar av att hålla ljuden i minnet och processa dem, även om det tar tid.

A har dessutom mycket goda resultat på deltest 8, se nedan.

Deltest 8. Arbetsminne

Eleven ombeds att återge några ord i motsatt ordning till hur de presenterades. Uppgifterna har stigande svårighetsgrad och endast korrekthet mäts.

A har här percentilvärde 99. Resultatet visar på **inga svårigheter** med arbetsminne.

Bedömning och utvärdering

A besvarar 83,33 % av uppgifterna korrekt jämfört med normeringsgruppens snitt på 54,11 %. A svarar helt korrekt på 10 av 12 ordserier, den sista med 5 ord. I de två uppgifter som inte blir helt korrekta minns A orden, men säger dem i lite fel ordning. (Det är en serie med fyra ord och en med fem ord. Imponerande resultat.)

A är oerhört fokuserad på uppgiften, precis som hon ofta är i skolvardagen. A visar här ytterligare en styrka som hjälper henne i skolvardagen.

Deltest 9. Att skilja mellan ord och homofona nonsensord

Deltestet kartlägger ortografiskt igenkännande. Eleven får se två ord på skärmen och skall ange vilket ord som är korrekt stavat. A befinner sig på percentilnivå 42 för effektivitet, percentilnivå 29 för korrekt lösta uppgifter och på percentilnivå 46 för tidsåtgång.

Resultatet visar på **måttliga svårigheter**, sett till lägsta värde (29) men bara *precis under gränsen*.

Bedömning och utvärdering

A svarar rätt på 87,50 % av uppgifterna jämfört med normeringsgruppens snitt på 90,55 %. A behöver i snitt 1,25 sek. för att uppfatta orden jämfört med normeringsgruppens snitt på 1,33 sek.

Deltestet visar inte på större svårigheter för A:s del. För korrekthet ligger resultatet precis under gränsen, för tidsåtgång klart över gränsen. A är snabb på tangenterna.

A beskrev att det var lättare att svara när man hade ord att jämföra med, att det då gick att se vilket ord som såg fel ut. Vi bör notera att det är 50% chans att svara rätt respektive fel.

Vi vet samtidigt att A har stora utmaningar med både deltestet Ortografiskt igenkännande och deltestet Fonemisk medvetenhet, vilket i sin tur påverkar förmågan i rättstavning (visas senare).

Ortografiskt igenkännande är en enklare uppgift än ortografisk återkallning/rättstavning som krävs vid diktamen.

Deltest 10. Snabb benämning av siffror

Eleven skall benämna en sifferserie så snabbt som möjligt. Endast tidsåtgång registreras. A befinner sig på percentilnivå 34. Resultatet visar på **inga svårigheter** med snabb benämning av siffror.

Bedömning och utvärdering

I detta deltest gäller något annorlunda gränsvärden. Percentilvärde lägre än 10 innebär betydande svårigheter. Percentilvärde mellan 10 och 20 innebär måttliga svårigheter. Percentilvärde över 20 innebär således inga svårigheter.

När elever *har* svårigheter med detta deltest kan det bero på fonologiska utmaningar, men några forskare anser dock att svårigheter med att snabbt benämna är en separat svårighet.

Deltest 11. Visuellt korttidsminne

Eleven skall komma ihåg och omedelbart återge en rad snabbt presenterade bokstäver. Endast korrekthet mäts. A befinner sig på percentilnivå 17. Resultatet visar på **måttliga svårigheter** med visuellt korttidsminne, men i den lägre delen av spannet.

Bedömning och utvärdering

I deltestet visar A på **måttliga svårigheter**. Hon svarar korrekt på 50% av uppgifterna jämfört med normeringsgruppens snitt på 68,06%.

Snabb parallell bearbetning av en rad bokstäver är en förutsättning för automatiserat ordigenkännande. Detta deltest kan ibland tyda på icke korrigerade samsynssvårigheter, vilket är intressant i sammanhanget eftersom A har fått glasögon relativt nyligen. Det kan vara viktigt att fortsätta uppmärksamma synen för A:s del.

Läsflyt, läsförståelse och stavning

Deltest 12. Läsflyt och läsförståelse

Läsflyt: Eleven läser en text och svarar på frågor till texten. Läsflyt refererar till antal korrekt lästa ord per minut (WCPM) vid högläsning av en okänd text.

A har percentilvärde 1 för effektivitet. Percentilvärdet för korrekt lästa ord är 1 och percentilvärdet för tidsåtgång är 1. WCPM (word correct per minute) ligger på 39,06 jämfört med normeringsgruppens snitt på 97,82.

Resultatet visar på **betydande svårigheter** med läsflyt.

Läsförståelse: A svarar korrekt på 75% av frågorna, medan genomsnittet för nivån är 58,65%. Det ger percentilvärdet 78 för läsförståelse. A visar här i Logos **inga svårigheter** med läsförståelse.

Bedömning och utvärdering

Läsflyt:

Betydande svårigheter med läsflyt är ett av flera kännetecken på dyslexi. I deltestet kämpar sig A igenom texten, som hon säger att hon upplever som svår. Hon får ofta stanna upp vid ord som är nya för henne och avkoda dem viskandes, för att sedan säga dem högt. Hon behöver läsa om en del meningar för att få med sig förståelsen. Hon stannar inte alltid upp vid punkt, vilket gör läsningen ojämn, men själva uttalet av orden är annars bra.

Många ord blir däremot inte helt korrekt lästa, exempelvis så tappas ändelser.

A läser 85,07% av orden korrekt jämfört med normeringsgruppens snitt på 98,23. Tidsåtgången är också stor, 7,73 minuter jämfört med normeringsgruppens snitt på 3,80 minuter.

Deltestet visar på **betydande svårigheter** vad gäller läsflyt. Trots detta får A med stor ansträngning med sig förståelsen av den aktuella texten, vilket är en styrka!

Läsförståelse:

A:s språkförståelse är god. Hon har i Logos goda resultat i läsförståelse. Med stöd av gott fokus, minne och ordförståelse får hon med sig förståelsen av texten, trots stora avkodningssvårigheter.

I skolans övriga screening har resultaten i läsförståelse varit låga. Det kan troligen kopplas till längre texter som inte varit uppdelade i avsnitt, samt till miljö omkring. I Logos är texten uppdelad i kortare avsnitt och eleven arbetar enskilt. Detta passar A, vilket hon också själv påpekar i samtal i anslutning till testtillfället.

Deltest 13. Hörförståelse

A har percentilvärde 88 för korrekthet. A svarade rätt på 85% av frågorna, medan genomsnittet för nivån är 63% korrekta svar. Resultatet visar på **inga svårigheter** med hörförståelse.

A har högre resultat i hörförståelse än i läsförståelse i Logos, vilket är vanligt förekommande vid avkodningssvårigheter/dyslexi. Det är en s.k. sekundär indikator.

Detta är också något som A bekräftar att det fungerar väl i skolvardagen, att lyssna till texter inom exempelvis NO/SO-ämnena. Med gott stöd av sitt goda minne tar hon till sig kunskaper väl genom att lyssna.

När jag iakttar A vid testtillfället, så noterar jag att hon slappnar av, ser "inåt" och lyssnar fokuserat. Hon svarar på frågorna med uppenbar säkerhet, behöver inte fundera.

Deltest 14. Begreppsförståelse

A har percentilvärde 63 för korrekthet. A kunde förklara 73% av begreppen, medan genomsnittet för nivån är 64%. Resultatet är inom området för **inga svårigheter** med begreppsförståelse.

När A inte visste ordets betydelse, så sa hon direkt att "det vet jag inte". Annars svarade hon snabbt och säkert.

Samlad bedömning av läs-, hör- och begreppsförståelse

När en elev har god hör- och begreppsförståelse, men reducerad läsförståelse, så indikerar det avkodningssvårigheter. Det är dock inte alla elever med dyslexi som har problem med läsförståelsen. En del elever får goda resultat på *både* läs- och hörförståelse. Det gäller ofta språkligt starka elever med gott arbetsminne och bred erfarenhetsbakgrund. De låter sig inte påverkas av att enskilda ord "inte passar in" utan tar till sig texten på ett övergripande sätt. Detta innebär dock inte att de inte *kan* ha dyslektiska svårigheter.

A:s språkförståelse är god, trots stora avkodningssvårigheter. A tar stöd av minnet och av sitt ord- och begreppsförråd, för att ta till sig texter.

Att få lyssna till texten underlättar däremot mycket för A, men hon läser även ofta själv i skolvardagen, särskilt när texten inte är så omfattande.

Det är som sagt vanligt att elever med dyslexi har högre resultat på hörförståelse jämfört med läsförståelse. Det är en s.k. sekundär indikator. Det gäller även A, men skillnaden är inte så stor.

Deltest 15. Diktamen

Stavningsfärdighet kartläggs med hjälp av diktamen. Testet mäter endast korrekthet. A befinner sig på percentilnivå 2. Resultatet visar på **betydande svårigheter** med rättstavning.

Bedömning och utvärdering

A klarar att stava 22,86 % av orden korrekt, medan genomsnittet för denna nivå är 68,46 %.

A gör flera fonologiskt ljudenliga stavfel, exempelvis att ordet *högst* blir *hökst*, *absolut* blir *apsålut*.

A tappar ibland delar av ord eller enstaka bokstäver/ljud, som att *historien* blir *historen*, *naturligtvis* blir *naturlitkvi*, *skogsbacke* blir *skogsback*. Ibland kastar hon om bokstäver i orden (reversaler), som exempelvis ordet *hjärtligt* som blir *hjärtligt*,

Vad gäller dubbeltecknad konsonant stavar A i stort sett genomgående fel.

A gör däremot inga särkrivningar, vilket annars har blivit allt vanligare i skolan.

Handstilen är fullt läslig, särskilt med tanke på att elever skriver så lite för hand numera.

A har stora utmaningar med både deltestet Ortografiskt igenkännande och deltestet Fonemisk medvetenhet, vilket i sin tur påverkar förmågan i rättstavning.

Som nämns under deltest 9 Att skilja mellan ord och homofona ord, så upplevde A det testet som enklare och det speglas i resultatet. A beskrev att det var lättare att svara när man har ord att jämföra med, att det då gick att se vilket ord som såg fel ut.

En del forskare menar att det är ännu svårare att övervinna svårigheter med rättstavning än svårigheter med ordläsning, för elever med dyslexi. Orsaken bakom svårigheterna är dock densamma, svårigheter med fonemisk medvetenhet och brister med ortografisk identitet för ord.

4. Sammanfattning och konklusion

Styrkor hos elev A:

A har god förmåga att ta till sig undervisning genom att lyssna, memorera, analysera, sammanfatta och dra slutsatser. A visar en bred kunskapsbas i skolan och problemlösningsförmågan är god. A ställer ofta följdfrågor i diskussioner och visar på ett gott kritiskt tänkande. A har ett gott ordförråd och god förståelse av text, när hon får möjlighet att "öronläsa", alternativt får texten uppdelad i kortare stycken och gott om tid för sin läsning.

A visar därmed i själva Logoskartläggningen **styrkor** inom områdena **språkförståelse och minnesfunktioner**. Dessa styrkor kommer väl till användning i det dagliga skolarbetet och ger stöd för A när hon stöter på svårigheter inom läsning.

Sammanfattning av resultaten för elev A:

Ordläsning och läsflyt:

Genom alla tre deltesten i ordläsning, så visas ordavkodningssvårigheterna för A:s del främst genom läsfel, men även tidsåtgången spelar stor roll.

A växlar mellan strategierna ortografisk avkodning och fonologisk avkodning, men har svårigheter med båda. Ofta försöker hon använda den ortografiska, men lyckas inte identifiera ordet korrekt.

Elever som har svårigheter med den ortografiska läsningen utelämnar gärna ändelserna i ord, lägger till ändelser eller förväxlar ord som är visuellt besläktade. Detta gäller även A.

Stor tidsåtgång, som visas i flera deltest, tyder på att en fonologisk strategi används där.

Elever med dyslexi håller ofta fast vid den fonologiska strategin, trots stora svårigheter med den.

Hos fonologiska läsare består läsfelen huvudsakligen av att de kastar om, utelämnar och förväxlar bokstäver. Ordavkodningen blir långsam i kombination med ett högt antal avkodningsfel.

Svårigheter med fonologisk läsning och brister i utveckling av ortografisk läsning är alla kännetecken på dyslexi.

A har stora utmaningar med *läsflyt* och får kämpa sig igenom texten. Trots detta får A med sig förståelsen. A använder sig av sin goda språkförståelse, sitt goda minne och tar till sig texten.

Läs- hör- och begreppsförståelse:

Det är vanligt att elever med dyslexi har högre resultat på hörförståelse jämfört med läsförståelse. En del elever, som i detta fall elev A, får dock goda resultat på *både* läs- och hörförståelse. Det gäller ofta språkligt starka elever med gott arbetsminne, gott ordförråd och bred erfarenhet. De låter sig inte

påverkas av att enskilda ord "inte passar in" utan tar till sig texten på ett övergripande sätt. Detta innebär dock inte att de inte *kan* ha dyslektiska svårigheter.

Att få lyssna till texten underlättar dock mycket för A, hon slappnar av och kan väl ta till sig den upplästa texten. Hon har också något bättre resultat i deltestet Hörförståelse jämfört med deltestet Läsförståelse, men skillnaden är inte så stor i Logos som i skolvardagen.

Fonologisk medvetenhet:

A har stora utmaningar med fonologisk medvetenhet: Hon kämpar sig igenom uppgifterna i deltestet Fonemisk medvetenhet med största möjliga fokus, men resultaten hamnar inom spannen för betydande svårigheter. Deltestet Fonologisk avkodning är också mycket svårt, långa och komplexa nonord är särskilt svåra för A att få till korrekt. Resultaten för korrekthet är låga tvärs över de lingvistiska dimensionerna.

Ortografisk kunskap:

A har stora utmaningar med deltestet Ortografiskt igenkännande (och fonemisk medvetenhet, som beskrivs ovan), vilket i sin tur påverkar förmågan i rättstavning, som provas i deltestet Diktamen. A har omfattande svårigheter med rättstavning.

Deltestet Att skilja mellan ord och homofona ord upplevde A som enklare och det speglades i resultatet. A beskrev att det var lättare att svara när man har ord att jämföra med, att det då gick att se vilket ord som såg fel ut. Ortografiskt igenkännande är dessutom en enklare uppgift än ortografisk återkallning/rättstavning som krävs vid diktamen.

Minnesfunktioner:

Vad gäller deltesten för minnesfunktioner, så har A mycket goda resultat i deltestet Arbetsminne och Fonologiskt korttidsminne. Särskilt arbetsminnet har A mycket god användning av i skolvardagen.

I deltestet Visuellt korttidsminne hamnade resultatet inom spannet för måttliga svårigheter, vilket *kan* tyda på vissa samsynssvårigheter. A har glasögon och synen kontrolleras regelbundet.

Generellt om avkodningsstrategier:

Den fonologiska avkodningsstrategin är viktig när en elev ska avkoda okända ord. Fonologi innebär "hur ordet låter". Eleven omkodar grafemen (bokstaven) till fonem (språkljud, ex sj-ljudet) och bildar sedan ett ljudpaket, ett ord. Detta bygger på att eleven har förstått alfabetets princip. Strategin gör det möjligt att avkoda och uttala orden, men kräver mycket uppmärksamhet. Avkodningen blir ofta långsam, belastar arbetsminnet och *kan* påverka läsförståelsen på ett negativt sätt.

Så småningom börjar elever i sin läsinläring att uppfatta större delar av ord, stavelser och vanliga mönster. De börjar bli redo för den ortografiska avkodningsstrategin. Den fonologiska strategin används däremot fortfarande när eleven stöter på nya och okända ord.

När en elev behärskar en ortografisk avkodningsstrategi så känner eleven igen orden snabbt och korrekt. Eleven går direkt till sitt "mentala lexikon" där ordet finns lagrat i minnet. Förutsättningen för att detta ska fungera är att eleven har sett ordet några gånger och har bildat en ortografisk identitet för ordet i långtidsminnet. Så småningom kan eleven känna igen orden mycket snabbt och ordavkodningen blir automatiserad. Detta är en förutsättning för att få till ett bra läsflyt.

Problem med ordigenkänning ger avkodningssvårigheter och svårigheter med rättstavning. Problem med fonologiska processer ger svårigheter med den fonologiska avkodningen.

Eventuella andra faktorer som kan påverka:

Vi känner till att A nu har glasögon på heltid och det fungerar väl.

Innan kartläggning med Logos kunde bli aktuell, behövde vi beakta problemen med synen och ta ställning till vilken påverkan det kan ha haft för läsutvecklingen. Många insatser har genomförts efter det för att öka avkodningsförmågan, men svårigheterna har trots detta kvarstått.

Vårdnadshavarna känner inte till att det skulle finnas dyslexi inom familjen. De har inte heller upplevt någon försenad språkutveckling eller uttalssvårigheter hos A.

A upplever inte själv några svårigheter med koncentration och fokus i skolan och detta bekräftas av undervisande lärare och vårdnadshavarna. Skolarbetet fungerar väl, med stöd av anpassningar för läs- och skrivsvårigheter.

Konklusion och slutsats:

För att ett resultat i Logos ska indikera dyslexi måste eleven ha betydande svårigheter med minst 3 av de 6 primära indikatorerna. Oftast uppvisas även de 2 sekundära indikatorerna.

Enligt indikatorskemat och resultaten i Logos så visar A betydande svårigheter inom *samtliga 6 primära indikatorer*: Ordläsning, Fonologisk avkodning, Ortografiskt igenkännande, Fonemisk medvetenhet, Läsflyt och Diktamen.

Även de *sekundära indikatorerna* uppfylls: Bestående lässvårigheter och Att hörförståelsen är bättre än läsförståelsen.

Utöver det finns i indikatorskemat övriga indikatorer som testas i Logos, samt en del som inte testas i Logos. Dess uppfylls ej i A:s fall.

En samlad bedömning ger underlag till att dra slutsatsen om att elev A har dyslexi.

5. Pedagogiska åtgärder

A har omfattande svårigheter med ordavkodning och läsflyt. Detta har inverkan på det dagliga skolarbetet, som ofta innehåller omfattande moment av läsning i många av skolans ämnen. A har även omfattande svårigheter med rättstavning, vilket försvårar arbetet med skapandet av egna texter.

Eftersom A nu kommit så pass långt i sin skolgång, och ska påbörja årskurs 7, så blir den främsta åtgärden att fortsätta anpassa undervisningen så att den är väl tillgänglig för A. När vi rådfrågat skollögregederna, så är deras råd 75 % anpassning på denna nivå. Därutöver 25 % fortsatt specifik träning för de elever som har motivation och uthållighet för detta.

A har lagt ner mycket tid på träning i form av bland annat intensivläsning under de skolår som passerat. A:s motivation har alltid varit god och hon har engagerat sig och gjort sitt bästa. Under årskurs 7-9 blir det viktigt att göra en avvägning vad som blir mest optimalt för A för att uppnå sina uppsatta mål.

Här nedan följer därför både förslag på kompensatoriska åtgärder och förslag på träning för att fortsätta utveckla läs- och skrivförmågan.

Förslag på kompensatoriska åtgärder:

Det är viktigt att göra A delaktig i beslut om anpassningar och särskilt stöd.

- Ta hänsyn till styrkor och svårigheter i samtliga ämnen. Alla ämnen kan påverkas av läs- och skrivsvårigheter.
- Erbjud möjlighet att lyssna till texterna i skolans olika ämnen.
- Dela upp längre texter i kortare avsnitt när de ska läsas på egen hand.
- Ha automatisk rättstavning inkopplad på datorn vid skrivandet av texter, både på svenska och engelska. Fokusera på innehåll, ej stavning.
- Möjlighet att visa sina kunskaper i ex NO och SO muntligt i stället för skriftligt.
- Möjlighet att utföra/komplettera prov muntligt.
- Undantagsbestämmelsen kan användas vid bedömning/betygsättning, i samråd med ex specialpedagog/speciallärare/EHT.
- Inför NP åk 9 - diskutera/förbereda anpassningar tillsammans med A, i samråd enligt rutiner på skolan. I årskurs 9 förutsätts att eleven har utvecklat förmågan att avkoda text och eleven kan därför få lyssna till texterna i delprovet, som anpassning. Se Skolverkets anvisningar.

Förslag på fortsatt träning för att stärka läs- och skrivförmåga, baserat på åtgärdsrapporten i Logos:

Logos ger fler förslag, men här följer förslag som kan vara mer möjliga att genomföra inom ramen för specialundervisning och undervisning i klass eller mindre grupp även under högre årskurser.

Åtgärder som stärker läsflyt:

- För att kunna läsa en text med bra läsflyt, måste eleven känna igen minst 90 procent av orden ortografiskt. Hjälpe eleven att finna okända ord, studera dem, läs dem fonologiskt och

markera orden. Förklara nya eller okända begrepp. Använd metoder som repeterad läsning, parläsning.

Åtgärder som stärker ordigenkänningen:

- Arbeta systematiskt med ord. Gå via fonologisk omkodning till ortografisk igenkänning.
- Använd skrivning för att stärka ords ortografiska identitet.
- Arbeta systematiskt med olika grupper av ord, exempelvis ord som börjar med j-ljud, ord som slutar med -ing och ord med dubbel konsonant.
- Intensivläsa med ordlistor, som Bravkod eller Wendick. Wendick finns även för arbete i helklass numera.

Åtgärder som stärker fonologisk avkodning:

- Träna på funktionell uppdelning av okända ord, dvs. uppdelning i stavelser, grundmorfem, ändelser och liknande.

Åtgärder som stärker stavningsförmågan:

- Lära ut korrekt stavningssätt för de mest vanliga komplexa grafemen och att lära reglerna för enkel och dubbel konsonant.
- Skapa tabeller och översikter.
- Träna på fonologisk analys för stavning av ljudrätta ord.
- Träna på ortografisk igenkänning av irreguljära ord.

Åtgärder för stöd med att skriva texter:

- Ha ord- och meningsbank för aktuella teman.
- Använd schema med översikt över meningsstartare och meningssammanbindare.
- Använd skrivramar.
- Skapa en schematisk framställning av kriterierna som ställs för texten.
- Använd kompensatoriska hjälpmedel.

6. Kompletterande testning och återtestning

Den samlade bedömningen är att Logos kartläggning visar på tydliga indikatorer för dyslexi för elev A. Detta är även min pedagogiska bedömning, utifrån den samlade kunskap vi har om A och vad vi har kunnat se i olika kartläggningar/screening. Det är dock viktigt att påpeka att detta inte är en diagnos, utan en pedagogisk bedömning. Inför eventuella vidare högre studier, för att då få tillgång till anpassningar och stöd, så rekommenderas eleven och vårdnadshavarna att söka utredning vid logopedmottagning. I dagsläget behöver en elev ha fyllt 17 år i aktuell region.

Intyg inför exempelvis körkort kan däremot skrivas av specialpedagog på skolan, här räcker den pedagogiska bedömningen.

En utredning inför åtgärdsprogram pågår och beslut väntas tas inför årskurs 7. Logoskartläggningen ingår som ett underlag i utredningen. Kontinuerlig uppföljning av åtgärder ansvarar speciallärare och specialpedagog för, enligt rutiner på skolan. Delar av Logos kan göras om som en del av uppföljning av åtgärder.

7. Signatur och datum

Rapporten är skriven av XX, som är Logos-certifierad.

Datum/Stad

Signatur